

intervju **tjedna****ANDREJ
PLENKOVIC**

Izjave
srpskih
dužnosnika
nedostatak
su dobrog
ukusa i
perverzija
povijesti!

● **POTPREDSJEDNIK
ODBORA ZA VANJSKE
POSLOVE EUROPSKOG
PARLAMENTA, O
GRANIČNOM SPORU
SA SLOVENIJOM,
SIGURNOSTI U EUROPI,
VLADI, IZBORIMA,
PROSLAVI OLUJE...**

ROBERT ANIĆ/PIXSELL

Za početak neizbježnim se nameće pitanje vezano uz spor sa Slovenijom oko granice u Piranskom zaljevu koje će biti aktualno i sljedećih dana i tjedana. Što sad RH treba poduzeti i oko problema razgraničenja, ali i u pogledu diplomatske aktivnosti?

- Uдруženim djelovanjem člana Arbitražnog suda i pravne agentice Slovenije zbog nedopuštenog utjecaja na arbitražni proces narušeno je povjerenje u postupak te onemogućeno postizanje njegove svrhe - nepristrano rješenje graničnog spora. Već prvog dana čim se pojavio tonski zapis rekao sam da je cijeli arbitražni postupak nepovratno kompromitiran. Stav HDZ-a bio je jasan - za Hrvatsku nastavak ove ad hoc arbitraže nije moguć. Stoga je pozitivno da je zauzet konsenzualan i državnički stav zaključkom Hrvatskog sabora. U svezi s ovime slučajem u sljedećim mjesecima Hrvatska se treba voditi međunarodnim pravom i ne treba biti nimalo impresionirana bilo čijim pritiscima. Čl. 60. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora omogućuje prestanak Sporazuma o arbitraži zbog ozbiljne povrede ugovora od druge stranke. Procedura prestanka Sporazuma će trajati, ali već sada je ključno da se Hrvatska ne smatra u pravnom pogledu vezanom glede eventualnog daljnjeg postupanja Arbitražnog suda. U postupak smo ušli u dobroj vjeri, ali na grube povrede reagiramo onako kao što bi reagirala i svaka druga ozbiljna država - pogotovo kada zbog nezakonitog djelovanja postoji mogućnost gutbića državnog teritorija. Ostavke Sekolca i Drenik govore same za sebe. Slovenija se Hrvatskoj trebala ispričati zbog prijevarnog ponašanja svojih predstavnika. Recentne izjave slovenskih čelnika su manjkave bez isprike, a istodobno teatralne u apelima da je ad hoc arbitraža bez alternative. Pritom je indikativan i ponovni ucjenjivački refleks nekih bivših aktera koji zagovaraju da Slovenija blokira ulazak Hrvatske u Schengen. Hrvatska svim relevantnim međunarodnim akterima mora argumentirano komunicirati ključne aspekte afe-re u svezi s arbitražom, te navesti razloge za prestanak Sporazuma. Mislim da stav treba biti da je RH spremna riješiti granični spor na kopnu i na moru mirnim sredstvima, a hrvatska vanjska politika sada ima još snažniji argument za iznošenje spora pred Međunarodni sud pravde u Hagu.

▼ **Što kao potpredsjednik Odbora za vanjske poslove EP-a sad možete poduzeti u Europskom parlamentu i, vezano uz to, kako komentirate reakcije iz Europske komisije, koja zapravo nema ovlasti miješati se u međudržavne sporove. Ili ima...?**

- Obavijestio sam ključne zastupnike o činjenicama u svezi s aferom, a kad se EP ponovno sastane u rujnu, nastavit ću - zajedno s kolegama - daljnje tumačenje hrvatskih stavova. Izjave Europske komisije na razini glasnogovornice bile su pogrešne o graničnom sporu dvije ravnopravnih članica EU. Da su se u Komisiji bolje informirali o činjenicama, vjerujem da bi se suzdržali. Kad je Komisija posredovala za postizanje Arbitražnog sporazuma 2009., zasigurno nije računala na komplot. Očekujem mudriji odgovor Komisije na moje prioritarno pisano pitanje. Nakon ostavke arbitra kojeg je imenovala Hrvatska - profesora Vukasa, mudar potez je napravio Ronny Abraham, predsjednik Međunarodnog suda, koji se na vrijeme i s razložnim argumentima povukao iz ionako neobične uloge da bude arbitar imenovan od Slovenije. Vjerujem da će s obzirom na profesionalni ugled i veliko pravničko i životno iskustvo - u radikalno izmijenjenim okolnostima - i preostali arbitri Gilbert Guillaume, Bruno Simma i Vaughan Lowe voditi računa o odluci Abrahama i promisliti o svrhovitosti nastavka arbitražnog postupka i njihovu angažmanu.

▼ **Kad smo kod granica, nakon problema sa Slovenijom, bit će problema i sa Srbijom, Crnom Gorom, BiH... Kako se tu postaviti kad su razgraničenja na kopnu i na moru u pitanju?**

- Hrvatska je do sada varirala u modelima pronalaženja prihvatljivih rješenja za defini-

ranje granice tamo gdje je ona sporna sa susjednim državama (Slovenija, BiH, Crna Gora i Srbija). Ako bilateralno rješenje diplomatskim putem nije moguće, smatram da je načelno poželjnije da se granični sporovi rješavaju pred stalnim međunarodnim sudovima. Međunarodna arbitraža kojoj obje strane pristupe u dobroj vjeri može biti adekvatan način rješavanja sporova, ali je jasno da je nakon recentnog iskustva povjerenje u ad hoc arbitraže poljuljano, pa će oni koji se na nju odlučuju morati obratiti još veću pozornost i predvidjeti zaštitne mehanizme kako bi se osigurao integritet postupka.

▼ **Koje su najvruće teme, recimo tako, kojima se Odbor za vanjske poslove EP-a trenutno bavi?**

- Jedna od prioritarnih tema je situacija u Ukrajini, a osobno imam čast biti na čelu Delegacije za Ukrajinu EP-a te sam u posljednjih godinu dana osam puta posjetio Kijev. Nastojim pomoći europski put Ukrajine kroz provedbu reformi i nadzor Sporazuma o pridruživanju. U pogledu sigurnosti pratim provedbu Sporazuma iz Minska te sugeriram korištenje korisnih iskustava iz procesa mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja na aktualnu situaciju s privremeno okupiranim područjima Donbasa i Krima. Važna tema je odnos EU s Rusijom koja provodi politiku aktivnih ili zamrznutih konflikata u zemljama Istočnog partnerstva, te je u tom pogledu relevantan nastavak restriktivnih mjera spram Rusije koje je Vijeće EU usvojilo jednoglasno. Situacija s tisućama ilegalnih migranata koji su žrtve trgovaca ljudima na Sredozemlju, kao i njihov priljev kopnenim pravcima s jugoistoka Europe, najdramatičnije su teme u raspravama u EP, a mjere koje se poduzimaju kombinacija su

KUKURIKU POPULIZAM HDZ-u će poljoprivreda biti prioritet

Kako vidite sadašnje stanje u Hrvatskoj?

● - Vlada ne može nizom jednokratnih populističkih mjera i svojevrsnim probuđenim aktivizmom u posljednjoj godini mandata ispraviti posljedice izostanka strukturnih reformi u protekle tri i pol godine. Nakon što je HDZ-ova vlada uspješno završila pristupne pregovore, SDP-ova vlada trebala je puno bolje iskoristiti gospodarske prednosti članstva u EU, a osobito glede apsorpcije fondova i izrade projekata. Nažalost, standard građana lošiji je nego prije četiri godine. Ukupni pad BDP-a u ovom mandatu bit će oko 3,5 posto. Javni dug RH jedan je od najbrže rastućih u EU i dosegao je 87,7 posto BDP-a, a proračunski deficit stoji na 5,7 posto. U teškoj poziciji su domaći poljoprivrednici i OPG-ovi, koji bi trebali biti pokretači proizvodnje. Umjesto toga, RH je neto-uvoznik hrane. Značajan izvor financiranja za poljoprivrednike su 2,38 milijarde eura koliko nam EU daje za ruralni razvoj do 2020. Razvoj poljoprivrede i oporavak sela prioritarno su pitanje HDZ-ovog gospodarskog programa. Vjerujem da će birači na parlamentarnim izborima dati povjerenje HDZ-ovoj koaliciji, čime će se nastaviti naš pobjednički trend, a aktualnu vlast poslati u oporbu.

rješavanja problema u korijenu (odnosi sa zemljama podrijetla i tranzita) te iskazivanja solidarnosti (prihvat migranata) i podjele odgovornosti država članica (operacije na Sredozemlju). Građenje zidova sigurno nije rješenje za problem ilegalne migracije. Nedavno sam boravio u Washingtonu, gdje sam zajedno s kolegama iz EPP-a razgovarao s kongresmenima o transatlantskim odnosima i TTIP-u. Boravio sam u Iranu prije mjesec i pol, gdje smo s parlamentarne razine dali potporu realizaciji dogovora o iranskom nuklearnom programu. Prestanak sankcija utjecat će na stanje na Bliskom istoku, ali i na globalne energetske trendove s obzirom na zalihe prirodnog plina i nafte u Iranu.

▼ **Što je sa zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom EU (ZSOP), poglavito u kontekstu prijetnji terorizmom, uključujući i stanje sigurnosti u regiji, u BiH, na Balkanu općenito...?**

- Terorizam, a posebno aktivnosti Islamske države jedna su od najvećih prijetnji svjetskom miru i sigurnosti. Nažalost i Hrvatska to sada vidi konkretno na primjeru našeg otetog dr-

Razgovarao: Darko JERKOVIĆ

PP

Hrvatski zastupnici u EP uglavnom su surađivali oko strateški važnih pitanja za RH...

žavljanina Tomislava Salopeka u Egiptu, kojem teroristi prijete smrću. Porast terorizma u članicama EU, kao i strani borci koji odlaze u Irak i Siriju iz država EU, dodatan su razlog da je započet proces revizije Sigurnosne strategije EU na kojoj će se raditi sljedećih 12 mjeseci, a proces će voditi Visoka predstavnica za vanjsku politiku Mogherini. EU treba nastaviti s jačanjem Zajedničke sigurnosne i obrambene politike, te smo u tom smislu i vodili rasprave o nekoliko izvješća proteklih mjeseci koja upozoravaju na sve više sigurnosnih izazova za Uniju budući da se stanje u susjedstvu pogoršava dok vojne i civilne misije EU moraju biti učinkovitije. Stoga je potrebna veća kohezija svih postojećih instrumenata politika EU, od postupka donošenja i provedbe odluka do objedinjavanja sustava upravljanja resursima i veće solidarnosti među državama članicama u financiranju i ulaganju u obranu. Razina nesigurnosti zbog situacije u Ukrajini, na Bliskom istoku, militantnog terorizma, kibernetičkog kriminala te porasta migracija dokaz je da EU mora biti puno aktivniji na sigurnosnom i obrambenom planu. U tom pogledu važan doprinos dat će i nova Strategija za politiku susjedstva EU - sredozemnog i istočnog - koje se pretvorilo u svojevrsni vatreni obruč, a koju priprema povjerenik Hahn uz bitan doprinos i raspravu u EP.

▼ **Još ste 10. lipnja 2015. uputili prioritarno pitanje Vijeću u svezi sa slobodom kretanja radnika iz Hrvatske. Jeste li zadovoljni odgovorom Vijeća od 29. srpnja ove godine?**

- Sloboda kretanja radnika, kao jedna od četiri temeljne slobode na kojima počiva EU, iznimno je važna za ostvarenje prioritarnih ciljeva EU - gospodarskog rasta i zapošljavanja. Stoga sam i uputio prioritarno pitanje Vijeću te smatram pozitivnim što je više država članica, točnije njih 8 od ukupno 13, nakon završetka prve faze prijelaznog razdoblja (30. lipnja o. g.) za hrvatske radnike odlučilo odobriti neograničeni pristup njihovim tržištima rada, odnosno potpuno primjenjivati zakonodavstvo EU-a u području slobode kretanja radnika. To potvrđuje analizu Komisije da nakon članstva u EU priljev hrvatskih radnika ne dovodi do većih poremećaja na tržištima rada država članica, premda je odljev za Hrvatsku signifikantan. No smatram da je sloboda kretanja dvosmjerni proces i da će se naši ljudi vraćati u Hrvatsku oplemenjeni novim znanjima i iskustvom. Preostalih pet država članica - Austrija, Malta, Nizozemska, Slovenija i Ujedinjena Kraljevina - jedine su koje će, svaka zbog svojih razloga, zadržati postojeća ograničenja tijekom sljedeće tri godine. Nadam se ne duže.

▼ **Ocjena proslave 20. obljetnice Oluje i poruke iz Srbije?**

- Uz zajedništvo i poštovanje prema žrtvi hrvatskih branitelja, Oluja je obilježena dostojno i svečano vojnim mimohodom u Zagrebu i na središnjoj proslavi u Kninu. Slijed učinkovitih pobjeda Hrvatske vojske 1994. i 1995. ne samo da je Olujom kulminirao oslobođanjem 18,5 % tada okupiranog hrvatskog teritorija, kao i spašavanjem Bihaca koji je skoro četiri godine bio u okruženju, nego je zauvijek i strateški promijenio odnos snaga na terenu porazivši projekt tzv. Velike Srbije. Iskazujem pijetet prema svim žrtvama tijekom agresije na Hrvatsku, pa naravno i prema civilnim žrtvama u Oluji. No, izjave koje pratimo posljednjih dana, a dolaze od srpskih dužnosnika nisu dobre, dok su usporedbe s holokaustom ne samo nedostatak dobrog ukusa već i perverzija povijesti. Signali politike revizionizma koje pratimo proteklih mjeseci u Srbiji su zabrinjavajući: rehabilitacija Mihajlovića, nereagirane na Sešeljev govor mržnje, nepriznavanje genocida u Srebrenici i instrumentaliziranje veta Rusije u Vijeću sigurnosti, hibridna regionalna jurisdikcija za ratne zločine te komentari i potezi u svezi s obljetnicom Oluje. Stoga smatram da ako je proklamirana politika vodstva Srbije stvarno usmjerena na članstvo u EU, mir i suradnju sa susjedima, onda bi bilo potrebno da se dovrši proces katarze i suočavanja s prošlošću te ulogom agresivnog Miloševićevog režima 90-ih godina. Na aktualnom vodstvu Srbije je da napravi taj iskorak. ■

PP

Zauzimamo se za ravnopravnost Hrvata u BiH i hrvatske manjine u drugim državama.